

 νέο φροντιστήριο	ΜΑΘΗΜΑ - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΗ ΥΛΗ		ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ		
	ΤΜΗΜΑ	Γ ΛΥΚΕΙΟΥ	
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ		
	ΔΙΑΡΚΕΙΑ		

Κείμενο 1

«Φυσικές καταστροφές»

Τα όσα εκτυλίσσονται τελευταίως στη Θεσσαλία είναι ο απόλυτος ορισμός των φυσικών καταστροφών. Επιστημονικά, οι φυσικές καταστροφές ορίζονται ως διαταραχές στα οικοσυστήματα οι οποίες παρεμποδίζουν την ικανότητα των γηγενών κοινοτήτων να προσαρμοστούν, ενώ συχνά απαιτείται εξωγενής παρέμβαση για την επιβίωσή τους.

Παρακολουθώντας τις τελευταίες εξελίξεις στον Βόλο, στην Καρδίτσα, στη Λάρισα, δεν χωρεί αμφιβολία ότι απαιτείται εξωγενής παρέμβαση για την επιβίωσή τους τώρα που οι συνέπειες των πλημμυρών είναι στην οξεία φάση τους, αλλά και ότι θα συνεχίσει να απαιτείται για καιρό προκειμένου να υπάρξει προσαρμογή των τοπικών κοινοτήτων στις νέες κλιματικές συνθήκες.

Για την επιβίωση μιας κοινότητας απαιτείται να πληρούνται μια σειρά περιβαλλοντικών και κοινωνικο-οικονομικών προϋποθέσεων. Ωστόσο, καμιά προϋπόθεση δεν είναι ζωτικότερης σημασίας από τη διατήρηση της καλής υγείας του πληθυσμού, η οποία στις παρούσες συνθήκες δεν είναι διόλου εξασφαλισμένη. Σύμφωνα με την Αμερικανική Ακαδημία Επείγουσας Ιατρικής, πολλαπλοί κίνδυνοι απειλούν την υγεία του πληθυσμού μετά από ένα υδρολογικό συμβάν και μάλιστα επί μακρόν. Ειδικότερα, αμέσως μετά το συμβάν (κατά τη διάρκεια του οποίου οι κίνδυνοι για την υγεία του πληθυσμού έχουν να κάνουν περισσότερο με ατυχήματα), οι κίνδυνοι προέρχονται από την περιβαλλοντική καταστροφή η οποία γκρεμίζει τα τείχη (κυριολεκτικά και μεταφορικά) που κρατούν σε απόσταση τους παθογόνους μικρο-οργανισμούς από τους ξενιστές τους.

Ακριβώς αυτό δηλαδή που συμβαίνει τώρα στη Θεσσαλία, όπου οι κατεστραμμένες υποδομές απελευθέρωσαν και έφεραν στις πόρτες των ανθρώπων μικρο-οργανισμούς που σε κανονικές συνθήκες εντοπίζονται στα αστικά και αγροτικά λύματα, όπου τα στάσιμα νερά γίνονται πεδίο πολλαπλασιασμού κουνουπιών (τα οποία, μεταξύ άλλων, είναι φορείς της ελονοσίας και του ιού του Δυτικού Νείλου) και όπου ο συγχρωτισμός των εκτοπισμένων από τις εστίες τους ανθρώπων μεταξύ τους αλλά και με τα ζώα αυξάνει την πιθανότητα λοιμώξεων του αναπνευστικού και του γαστρεντερικού. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση

της λεπτοσπείρωσης (φορείς της οποίας είναι τόσο οι ποντικοί όσο και οικόσιτα ζώα), τα επιβεβαιωμένα κρούσματα της οποίας σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του ΕΟΔΥ μέχρι την περασμένη Πέμπτη 28 Σεπτεμβρίου ανήλθαν σε 5, ενώ άλλα 17 διερευνώνται και έχει ήδη σημειωθεί ένας θάνατος.

Η υγειονομική επιτήρηση για τις λοιμώξεις είναι αναγκαία αλλά όχι και ικανή συνθήκη για να κερδηθεί το υγειονομικό στοίχημα στη Θεσσαλία. Μόνο η ταχεία επαναφορά στην κανονικότητα, με αποστράγγιση των εδαφών και αποκατάσταση των υποδομών, θα αποσοβήσει τον κίνδυνο.

Ιωάννα Σουφλήρη, εφημ. *Το Βήμα*, 02.10.2023

Κείμενο 2

«Η φύση ως λύση: Πώς μπορούμε να προετοιμαστούμε καλύτερα απέναντι στις φυσικές καταστροφές»

Δημοσιεύτηκε στη lifo στις 14 Δεκεμβρίου 2020

Τα σημάδια της κλιματικής μεταβολής είναι έκδηλα εδώ και δεκαετίες και η επιστημονική κοινότητα έχει επανειλημμένα προειδοποιήσει για τις επιπτώσεις της στον άνθρωπο και τον πλανήτη. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, τα ακραία καταστροφικά φαινόμενα έχουν γίνει πιο συχνά και πιο έντονα, απειλούν άμεσα τις τοπικές κοινωνίες και τις οικονομίες τους, επηρεάζοντας παράλληλα και τη βιοποικιλότητα.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, βλέπουμε πλέον μεγαπυρκαγιές σε διάφορα μέρη του πλανήτη (Αυστραλία, Αφρική, Καλιφόρνια). Μάλιστα, το φαινόμενο αυτό εμφανίζεται με μεγάλη ένταση και σε περιοχές που φάνταζε απίθανο πριν από μερικά χρόνια, όπως για παράδειγμα στη Σιβηρία. Την ίδια στιγμή, κυκλώνες σαρώνουν τη Μεσόγειο (medicanes) προκαλώντας καταστροφές στις ακτές της Ισπανίας και βυθίζοντας το δέλτα του ποταμού Έβρου, οι εκτεταμένες ανομβρίες στη Ν. Αφρική είχαν ως αποτέλεσμα τη μεγάλη κρίση νερού στο Κέιπ Τάουν, ενώ είναι καλά τεκμηριωμένη η αύξηση της θερμοκρασίας σε παγκόσμια κλίμακα. Ακραία γεγονότα συμβαίνουν και στην Ελλάδα. Οι πρόσφατες πλημμύρες στη Θεσσαλία, την Κρήτη και την Εύβοια ή τη Μάνδρα, τη Χαλκιδική και τα Χανιά τα προηγούμενα χρόνια, οι φωτιές στο Μάτι κ.ά. Όλα δείχνουν ότι έχουμε μπει προ πολλού σε μια περίοδο όπου το κλίμα μεταβάλλεται με ταχύτερους ρυθμούς και οι κοινωνίες μας είναι ιδιαίτερα ευάλωτες σε αυτές τις αλλαγές.

Η ανθρώπινη δραστηριότητα αφήνει τα «σημάδια» της στον πλανήτη και φαίνεται να συνδέεται με την ταχύτερη μεταβολή του κλίματος. Τα έντονα καιρικά φαινόμενα όμως, πάνω από όλα αναδεικνύουν την υποβάθμιση του περιβάλλοντος και τον κάκιστο σχεδιασμό, και εν τέλει την αδυναμία των υποδομών να τα διαχειριστούν. Εκεί θα πρέπει κυρίως να αναζητήσουμε την ευθύνη για τις τεράστιες καταστροφές και τις απώλειες σε ανθρώπινες ζωές. [...]

Ο κακός σχεδιασμός των υποδομών έχει ως τραγικό αποτέλεσμα ανθρώπινες απώλειες, καθώς και ένα τεράστιο κόστος για τις κοινωνίες και την οικονομία τους. Μόνο την τελευταία δεκαετία, οι πλημμύρες στην Ελλάδα έχουν κοστίσει 3 δισ. ευρώ, σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση του WWF Ελλάς για την πράσινη ανάκαμψη. Όλα τα στοιχεία που έχουμε, δείχνουν ότι τα καταστροφικά φαινόμενα θα συνεχίσουν με ακόμα μεγαλύτερη ένταση. Η μόνη λύση είναι να προσαρμοστούμε. Και για να γίνει αυτό, θα πρέπει να στραφούμε σε λιγότερο συμβατικές λύσεις που να βασίζονται στην ίδια τη φύση.[...]

Για την προώθηση βιώσιμων πρακτικών, είναι απόλυτη ανάγκη να υπάρξει παράλληλη υιοθέτησή τους σε διεθνείς και εθνικές πολιτικές και συμφωνίες. Τα τελευταία χρόνια, είναι ξεκάθαρη η στροφή προς αυτή την κατεύθυνση.

Ο πλανήτης είναι σε κρίση και υπεύθυνες για αυτό είναι οι επιλογές μας. Αν δεν αναλάβουμε δράση άμεσα, αποκαθιστώντας τα φυσικά οικοσυστήματα ώστε να λάβουμε τα οφέλη που θα μας επιστρέψουν, τότε το κόστος θα είναι πολύ μεγαλύτερο από αυτό που ήδη έχουμε αντιμετωπίσει. Η επιστήμη έχει δείξει τον τρόπο. Ο πολιτικός σχεδιασμός, έστω και αργά, δείχνει ότι κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση. Πλέον μένει να μετουσιωθούν αυτά σε βιώσιμες λύσεις, οι οποίες να βασίζονται στη φύση και τις φυσικές διεργασίες!

Θάνος Γιαννακάκης, επιστημονικός συνεργάτης του WWF Ελλάς

Κείμενο 3

«Το νερό»

Χρήστος Θηβαίος

Το κείμενο που ακολουθεί είναι τραγούδι του Χρήστου Θηβαίου από το άλμπουμ του «Πέτρινοι κήποι» (2008)

Είναι στο σύννεφο είναι μέσα στο πηγάδι
Είναι στο χιόνι και στα φρούτα του Μαγιού
Είναι στα μάτια είναι στο ουράνιο τόξο
Είναι στον πάγο στον ατμό του τηγανιού

Είναι στη λίμνη είναι στη γη είναι στο στόμα
Ο άνθρωπος είναι νερό που περπατάει
Και προχωράει απ' του πλακούντα τα νερά
Κι ως τα νερά του τελευταίου ιδρώτα πάει

Το νερό είναι στοιχείο και στοιχειό

Είδα πόλεις να βαδίζουν στο σκοτάδι
Για να γεμίσουν τους κουβάδες τους με φως
Είδα το Μόσταρ, είδα το Βελιγράδι
Είδα τον Δούναβη να γέρνει τυφλός

Ο Αξίός, ο Αχελώος και η Κερκίνη
Είναι αιχμάλωτοι πολέμου στις τιμές
Του χρηματιστηρίου και της βιομηχανίας
Και θα ξερνάνε ομολογίες φριχτές

Το νερό είναι στοιχείο και στοιχείο

Μα όταν κάποτε θα υψωθεί η ευχή τους
Θα πλημμυρίσουν τα νερά να εκραγούν
Θα πάρουν από 'κει ψηλά όσα ζητήσαν
Όσο νερό θα χρειαστεί να ξεπλυθούν

Όποιος βρομίζει το νερό βρομίζει ο ίδιος
Και λένε πως το παρατσούκλι του θεού
Κάποια μεγάλη φασαρία είναι εκεί πάνω
Η φασαρία των νερών στους ουραμούς

Το νερό είναι στοιχείο και στοιχείο

Δίκαια θα ξαφνιαστεί εκείνος που θ'ακούσει
Δυνατά στου κάτω κόσμου τις οθόνες
Την πρώτη ερώτηση ποιον έχεις ξεδιψάσει
Καθένας μας θα ζυγιστεί με σταγόνες

Θέματα:

Α. Να αποδώσετε περιληπτικά τις συνέπειες των πλημμυρών στη Θεσσαλία, όπως αναφέρονται στο Κείμενο 1, καθώς και τις προτάσεις της αρθρογράφου για την αντιμετώπισή τους (60-80 λέξεις).

Μονάδες 20

Β1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε τις παρακάτω διαπιστώσεις, γράφοντας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε περίπτωση τη λέξη Σωστό, εάν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν η πρόταση είναι λανθασμένη. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με αναφορές στα κείμενα.

α. Η διατήρηση της καλής υγείας του πληθυσμού της Θεσσαλίας είναι στις παρούσες συνθήκες ήδη εξασφαλισμένη. (Κείμενο 1)

β. Η ταχεία επαναφορά στην κανονικότητα, με αποστράγγιση των εδαφών και αποκατάσταση των υποδομών, δεν θα αποσοβήσει τον κίνδυνο. (Κείμενο 1)

γ. Τα σημάδια της κλιματικής μεταβολής είναι έκδηλα τα τελευταία κυρίως χρόνια (Κείμενο 2)

δ. Τα τελευταία χρόνια δεν είναι ξεκάθαρη η στροφή προς την παράλληλη υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών σε διεθνείς και εθνικές πολιτικές και συμφωνίες. (Κείμενο 2)

ε. Οι πολιτικές πρακτικές για την πράσινη ανάκαμψη δείχνουν να κινούνται γρήγορα προς τη σωστή κατεύθυνση. (Κείμενο 2)

Μονάδες 10

B2α. Ποια είναι η πρόθεση του συντάκτη στη 2η παράγραφο του Κειμένου 2 («Σε παγκόσμιο επίπεδο... σε αυτές τις αλλαγές») και πώς ο τρόπος με τον οποίο επέλεξε να την αναπτύξει υπηρετεί την πρόθεση αυτή;

Μονάδες 7

B2β. Να εντοπίσετε δύο τρόπους πειθούς στο Κείμενο 1 και να επισημάνετε τα αντίστοιχα μέσα. Θεωρείτε ότι η αρθρογράφος καταφέρνει να πείσει τους αναγνώστες της με τις συγκεκριμένες επιλογές;

Μονάδες 8

B3α. Να εντοπίσετε το είδος της σύνταξης στις παρακάτω προτάσεις και να τις μετατρέψετε στο αντίθετο είδος. Τι αλλαγές παρατηρείτε στο ύφος κατά τη μετατροπή;

- Η υγειονομική επιτήρηση για τις λοιμώξεις είναι αναγκαία αλλά όχι και ικανή συνθήκη για να κερδηθεί το υγειονομικό στοίχημα στη Θεσσαλία. (Κείμενο 1, 5η παράγραφος)

- Εκεί θα πρέπει κυρίως να αναζητήσουμε την ευθύνη για τις τεράστιες καταστροφές και τις απώλειες σε ανθρώπινες ζωές. (Κείμενο 2, 3η παράγραφος)

Μονάδες 6

B3β. Να εντοπίσετε τρεις όρους ειδικού λεξιλογίου στο Κείμενο 1 και να σχολιάσετε τη συγκεκριμένη γλωσσική επιλογή από την αρθρογράφο.

Μονάδες 4

Γ. Γιατί το ποιητικό υποκείμενο θεωρεί ότι το νερό είναι «στοιχείο και στοιχειό»; Να στηρίξετε την απάντησή σας σε τρεις κειμενικούς δείκτες. Εσείς συμφωνείτε με τη θέση αυτή; (150-200 λέξεις).

Μονάδες 15

Δ. Προβληματισμένος/η από τα κείμενα που διαβάσατε αποφασίζετε να στείλετε μία επιστολή στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής. Καλείστε, λοιπόν, να αναφερθείτε στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, καθώς και στα μέτρα που οφείλει να λάβει η πολιτεία για την αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών στη χώρα μας (350-400 λέξεις).

Μονάδες 30